ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ

Том 12, 2014

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS ADMINISTRATION

Volume 12, 2014

НЕЗАВИСИМОСТ НА БЪЛГАРСКИЯ ЕНЕРГИЕН РЕГУЛАТОР – ДЪРЖАВНА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

АТАНАС ГЕОРГИЕВ

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Стопански факултет
Катедра Икономика и управление по отрасли
e-mail: ageorgiev@feb.uni-sofia.bg

Atanas Georgiev. INDEPENDENCE OF THE BULGARIAN STATE ENERGY AND WATER REGULATORY COMMISSION

Sector regulatory authorities are a relatively new type of government institution. The real rise in regulation of energy and public services is from the 1980s with the rise of liberal ideas in the USA and the United Kingdom.

Researchers point out, that independence of regulatory agencies is a source of institutional power. Two major types of regulatory independence have been defined in previous academic works: de jure (formal) and de facto (informal) independence. There are also three main aspects of independence, defined by authors in this field: independence from elected officials; relations with regulated companies; the decision process.

In the current report, a review of the formal independence of the State Energy and Water Regulatory Commission in Bulgaria is prepared, based on an index, defined by previous researchers. According to this index, formulated by Gillardi, the independence of the Bulgarian regulatory authority is 0.70 (out of maximum 1.00), which is relatively close to average evaluations for other EU countries.

Key words: electricity, natural gas, regulator, independence, Bulgaria.

УВОД

Секторните регулаторни агенции са сравнително нов вид държавни институции. Същинският подем в регулирането на отношенията в енергетиката и публичните услуги започва през 80-те години на XX век с подема на либералните идеи в САЩ и Великобритания.

За да бъде измерена формалната независимост на българската Държавна комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР), в настоящата разработка се използва индексът за измерване на регулаторна независимост, изведен от Гиларди. Според този комплексен индикатор, независимостта на ДКЕВР е 0,70 (от максимална стойност 1,00), което е близо до стойността за повечето регулаторни агенции в ЕС.

1. МЕТОДИ НА ИЗСЛЕДВАНЕ

В настоящата статия е извършено проучване на законодателството и нормативната уредба относно статута на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР). Извършена е и количествена оценка на независимостта на ДКЕВР според показатели, изведени в предишни научни разработки.

2. ЗНАЧЕНИЕ НА НЕЗАВИСИМОСТТА НА РЕГУЛАТОРНИТЕ АГЕНЦИИ

Според някои изследователи[1] независимите регулаторни органи могат да бъдат отличени от изпълнителната власт и останалите изпълнителни и държавни агенции според своите структурни и функционални характеристики. Независимите регулаторни агенции понастоящем обхващат широк кръг от икономически сектори, включително електроенергетика и природен газ.

Според изследванията до момента, независимостта на регулаторните комисии е източник на институционална сила, защото изолира техните членове от партиен и политически натиск и им позволява да предприемат посмели действия. Многобройният им състав пък гарантира, че решенията ще бъдат постигнати чрез обсъждане, което няма да позволи прибързани или своеволни действия, а ще доведе до разумни и предпазливи политики[2].

---

[1] *Пиърс, Р., С. Шапиро, П. Веркил*. Административно право и процес, 5-то издание, глава 4.4.1 b, с. 101, Foundation Press, 2009.

[2] *Елман, Ф.* Federal Trade Commission, САЩ – Регулаторният процес. Лична гледна точка –

Трите основни аспекта на независимостта могат да бъдат дефинирани по следния начин: независимост от политиците на изборни длъжности, от регулираните предприятия и на процеса на вземане на решения. Влияние от страна на политическата власт може да има чрез определяне на процедурите за формален избор на комисари, както и за определяне на бюджета за съответната агенция. Регулираният бизнес от своя страна може лесно да идентифицира ползите и вредите от дадено регулаторно решение, за разлика от публичния интерес на много потребители, което води до прекалено експониране на частната гледна точка за сметка на обществото. Затова най-сложни за идентифициране и предотвратяване са влиянията от страна на регулираните компании. Процесът на вземане на решения от своя страна става по-прозрачен, като включва все повече заинтересовани страни, а решенията по различни казуси се обявяват и обосновават публично[3].

3. ИНДИКАТОР ЗА НЕЗАВИСИМОСТ НА РЕГУЛАТОРНИ АГЕНЦИИ

Един от най-известните изследователи на проблема „независимост на регулаторните агенции“ е италианският автор Гиларди. В свои разработки от 2002, 2005 и 2008 г. той дефинира набор от показатели за формална и неформална независимост на регулаторните институции от политическата власт и регулираните компании. Неговите разработки, цитирани и от редица други автори, поставят акцента не само върху законово-определените („де юре“) параметри на независимост, но изследват и неформалната („де факто“) независимост на регулаторните агенции. Нещо повече, разработките на Гиларди показват чрез емпирични изследвания, че няма пряка връзка между формалната и неформалната независимост. Това означава, че дори при съвършено законодателство, което да гарантира независимост на регулатора, е възможно да се проявят ефектите на неформална зависимост – както от политическата власт, така и от регулираните компании.

Според Гиларди и Магети[4], първото измерение на формалната независимост е свързано с назначаването на ръководител и/или управителен съвет/борд на регулаторната агенция. Основен показател е продължителността на мандата – според авторите по-дългите мандати повишават степента на

Доклад пред американската юридическа асоциация, секция „Анти-тръст“. Мисури, Сейнт Луис, 1970.

[3] *Тачър, М.* Регулиране след делегиране: независими регулаторни агенции в Европа. – *Journal of European Public Policy*, 9:6, 2002, 954–972.

[4] *Гиларди, Ф., М. Магети*. Независимост на регулаторните агенции. Ръководство за регулиране. Cheltenham, Edward Elgar, 2010.

независимост. Друг показател е дали членовете и председателят на регулаторната комисия се назначават от един властови център (например министър) или чрез по-сложна процедура (например с решение на Министерския съвет, както е според българското законодателство). Към тези фактори се добавят и други – дали членовете на комисията могат да бъдат освобождавани, дали мандатите им може да се подновяват, дали може да съвместяват тези функции с други публични задължения, както и дали независимостта им е изрично упомената.

Второто измерение на независимостта според Гиларди и Магети е връзката между агенцията и политиците на изборни длъжности, а именно – дали независимостта е дефинирана в законодателството и какви са формалните отношения между институциите. Например – дали и при какви условия решенията на регулатора могат да бъдат отменени.

Третото измерение на независимостта е финансовото и организационното. То се отнася до формирането на бюджета на агенцията и дали той се финансира от правителството или от други източници като например приходи от такси върху дейността на регулираните компании. Също така – дали агенцията има свободата да организира сама вътрешната си структура и да определи политиката си за назначаване на служители.

Последното, четвърто измерение на формалната независимост, е свързано с компетенциите, делегирани на регулаторната агенция.

Четирите измерения на формалната регулаторна независимост са представени в табл. 1.

Таблица 1. Измерения на формалната независимост

Председател и членове на регулатора	– Мандат – Процедура по назначаване – Процедура по освобождаване – Подновяване на мандата – Съдействие с други агенции – Формални изисквания за независимост
Отношения с политическата власт	– Формално признаване на независимостта – Формални задължения – Отмяна на решения
Финанси и организация	– Източник на финансиране – Вътрешна организация на агенцията – Контрол върху човешките ресурси
Регулаторни компетенции	– Определяне на правила – Мониторинг – Санкции

Източник: *Гиларди, Ф., М. Магети*. Независимост на регулаторните агенции. Ръководство за регулиране, Cheltenham, Edward Elgar, 2010.

На първо място в табл. 1 е отбелязан факторът „Председател и членове на регулатора“. Това измерение има няколко подточки:

„Мандат“. Дължината на мандата е важна, защото определя хоризонта на действие от страна на членовете и председателя на регулаторната агенция. По-дългите мандати водят до по-висока степен на зависимост поради опасността изборът на членове и председател да бъде повлиян от самото начало и да се сключат сделки между тях и заинтересованите страни.

„Процедура по назначаване“. Безспорно това е изключително съществен фактор. От процедурата се определя съставът на регулаторната комисия. Също така процедурата определя и политическия и експертния баланс в структурата на регулаторната агенция, както и баланса на отделните власти – законодателна, изпълнителна и съдебна – в състава на регулаторната агенция.

„Процедура по освобождаване“. Тази процедура определя независимостта поради опасността, че дадено решение на регулаторната агенция (или отказ за вземане на решение) може да доведе до предсрочно освобождаване на нейни членове или на целия ѝ състав. Колкото по-малка е вероятността за отстраняване на един или всички членове преди края на мандата, толкова по-голяма е степента на независимост на регулаторната агенция.

„Подновяване на мандата“. Както и при други длъжности в държавната администрация, подновяването на мандатите има както положителни, така и отрицателни черти. Ако председателят или членовете на комисията за регулиране могат да получат втори (или дори трети) мандат, това би дало повече гаранции за приемственост във вземането на решения. Същевременно обаче подновяването на мандатите прави членовете и председателя на комисията зависими от факторите, които ги избират/назначават. Така агенцията може да се окаже зависима от политическото или експертното тяло, което я избира.

„Съдействие с други агенции“. В някои случаи регулаторните агенции работят с други секторни или надсекторни регулаторни институции при разрешаването на различни казуси. Това има положителни страни по отношение засилване на експертния и институционалния потенциал, но същевременно крие и рискове. Секторната регулаторна агенция може да се окаже зависима от решенията на друга институция, като по този начин да се накърни нейната формална независимост.

„Формални изисквания за независимост“. Това са изискванията към членовете и председателя на комисията да не зависят формално както от политическата власт, така и от регулираните компании.

На второ място в табл. 1 е измерението „Отношения с политическата власт“. То също се състои от няколко подфактора:

„Формално признаване на независимостта“. Политическата власт трябва да признава формално независимостта на регулаторната агенция и да не

се осъществява вмешателство в нейните решения. Като вмешателство може да се определят както конкретни цели, дефинирани от политическата власт, така и изразяването публично на мнения, предложения, коментари и др.

„Формални задължения“. Задълженията на политическата власт по отношение работата на регулатора са също много важни. Те може да са свързани както с предоставянето на информация, поискана от регулаторната агенция, така и с изпълнението на конкретни предписания от страна на регулатора.

„Отмяна на решения“. Ако решенията на регулаторната агенция могат да бъдат отменени лесно от изпълнителната или съдебната власт, това отслабва силата и независимостта на регулатора. Такива примери може да са обжалванията на регулаторни решения от страна на изпълнителната власт или регулираните компании.

Следващото измерение на независимостта е „Финанси и организация“, което определя силата на регулатора по отношение на административния капацитет. Тук отново има няколко фактора, които трябва да се разгледат поотделно:

„Източник на финансиране“. Източникът на средствата за осъществяване дейността на регулатора може да определи до голяма степен формалната независимост на агенцията. Ако източникът на финансиране е държавният бюджет, то регулаторната комисия може да изпадне в зависимост от изпълнителната и/или законодателната власт, които го определят. Така при вземането на конкретни решения по отношение на регулирания сектор, на агенцията може да се наложи да се съобразява с мнението на политическата власт или да се лиши от част от средствата, необходими за основната дейност.

„Вътрешна организация на агенцията“. Определянето на вътрешната организация може да зависи от външни и от вътрешни фактори. Ако структурата на агенцията се определя от нейния борд (председател и членове на комисията), това би гарантирано по-висока степен на независимост, тъй като би осигурило свобода на действие по отношение разпределението на ресурсите и управлението на персонала. Ако структурата и организацията са дефинирани външно (в закон, наредба, решение на орган от изпълнителната власт и др.), това би намалило степента на независимост и може да доведе до изместване фокуса на дейността от приоритетите, определени от борда, към приоритети, формирани външно от агенцията.

„Контрол върху човешките ресурси“. Този параметър на формалната независимост определя доколко бордът на регулаторната комисия може да оказва влияние при назначаването, развитието и освобождаването на своите кадри. Също така – при формирането на изискванията за назначаване за определени позиции. Ако политиката за човешките ресурси се определя вътре в комисията, това би гарантирало по-висока степен на формална независимост.

Последното измерение на формалната независимост, формулирано от Гиларди и Магети, е свързано с регулаторните компетенции. Тук отново има разделение на няколко подфактора:

„Определяне на правила“. Една от основните дейности на секторния регулатор, особено за енергийния пазар, е формулирането на правилата, по които работи съответният бранш. Ако правилата за работа се определят от самата комисия (борд и експерти), то това би гарантирало независимост при определяне на секторните политики. В противовес на това – ако правилата се определят външно, то това би иззело важни функции от регулаторната агенция. Примери за неглижиране на регулаторни компетенции в даден сектор може да има при формирането на секторни стратегии от страна на изпълнителната власт или законодателни инициативи от страна на законодателната власт. Определянето на секторни правила от политическата власт може да изкриви баланса на интереси между заинтересованите страни и да доведе до отслабване ролята на регулаторната агенция в управлението на съответния сектор.

„Мониторинг“. Функцията, която допълва определянето на секторните правила, е мониторингът върху изпълнението им от страна на регулираните компании. Изключително важна функция на енергийния регулатор е да следи пазарните провали в енергетиката, както и изпълнението на регулаторните предписания. Мониторингът на пазара и дейността на регулираните компании е основна регулаторна функция, която трябва да бъде формулирана като част от правомощията на регулатора, а не на секторно министерство или секторна парламентарна комисия, например. Мониторингът е и естествената връзка между определените правила и санкциите при неспазването им от страна на регулираните компании.

„Санкции“. Санкциите за неспазване на секторните предписания също следва да са единствено определяни от решения на регулатора. Естествената връзка правила-мониторинг-санкции трябва да гарантира, че секторните предписания ще важат за всички регулирани компании, че мониторингът ще е безпристрастен, а санкциите – справедливи. Ако част от пълномощията по отношение санкционирането бъдат иззети от регулаторната агенция, това крие риск както от отслабване на нейната формална власт, така и от изземане на тези функции от друг държавен орган. Това от своя страна би изместило баланса на регулирането от регулаторната агенция към другия орган, който би могъл чрез санкционирането да изземе част от регулаторните правомощия.

4. ИЗМЕРВАНЕ НА ФОРМАЛНА НЕЗАВИСИМОСТ

За да бъде измерена формалната независимост на дадена регулаторна агенция, в настоящата разработка се използва индексът за измерване на регулаторна независимост, изведен от Гиларди[5].

Индикаторът включва пет основни области на формалната независимост, като за всяка от тях се предлагат количествени измерители. Те са представени в табл. 2–6, като в табл. 7 се осредняват стойностите на петте основни области на независимост. След като се дефинират основните измерители в тази част на разработката, в следващата част е извършено емпирично измерване независимостта на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране в България.

Таблица 2. Статус на Председателя на агенцията

А) Статус на Председателя на агенцията	
1) Мандат	
§ Над 8 години	1,00
§ От 6 до 8 години	0,80
§ 5 години	0,60
§ 4 години	0,40
§ Фиксиран мандат под 4 години или според преценка на назначаващия орган	0,20
§ Няма фиксиран мандат	0,00
2) Кой назначава Председателя?	
§ Членовете на регулаторната агенция	1,00
§ Съвместно от изпълнителната и законодателната власт	0,75
§ Законодателната власт	0,50
§ Изпълнителната власт, колективно	0,25
§ Един или двама министри	0.00
3) Предсрочно освобождаване	
§ Предсрочното освобождаване е невъзможно	1,00
§ Само по причини, несвързани с водената политика	0,67
§ Няма разписани възможности за освобождаване	0,33
§ По преценка на назначаващия орган	0,00
4) Може ли да заема други длъжности във властта?	
§ Не	1,00
§ Само с разрешение на изпълнителната власт	0,50
§ Няма предписание	0,00

[5] *Гиларди, Ф.* Доверие в политиките и делегиране към независими регулаторни агенции: сравнителен емпиричен анализ. – *Journal of European Public Policy*, 9:6, 2002, 873–893.

5) Мандатът може ли да се подновява?	
§ Не	1,00
§ Да, веднъж	0,50
§ Да, повече от веднъж	0,00
6) Независимостта му формално ли се изисква?	
§ Да	1,00
§ Не	0,00

Таблица 3. Статус на членовете на Комисията

В) Статус на членовете на Комисията	
7) Мандат	
§ Над 8 години	1,00
§ От 6 до 8 години	0,80
§ 5 години	0,60
§ 4 години	0,40
§ Фиксиран мандат под 4 години или според преценка на назначаващия орган	0,20
§ Няма фиксиран мандат	0,00
8) Кой назначава членовете на Комисията?	
§ Председателят на Комисията	1,00
§ Съвместно от изпълнителната и законодателната власт	0,75
§ Законодателната власт	0,50
§ Изпълнителната власт, колективно	0,25
§ Един или двама министри	0,00
9) Предсрочно освобождаване	
§ Предсрочното освобождаване е невъзможно	1,00
§ Само по причини, несвързани с водената политика	0,67
§ Няма разписани възможности за освобождаване	0,33
§ По преценка на назначаващия орган	0,00
10) Може ли да заемат други длъжности във властта?	
§ Не	1,00
§ Само с разрешение на изпълнителната власт	0,50
§ Няма предписание	0,00
11) Мандатът може ли да се подновява?	
§ Не	1,00
§ Да, веднъж	0,50
§ Да, повече от веднъж	0,00
12) Независимостта им формално ли се изисква?	
§ Да	1,00
§ Не	0,00

Таблица 4. Отношения с изпълнителната и законодателната власт

C) Отношения с изпълнителната и законодателната власт	
13) Независимостта на агенцията заявена ли е формално?	
§ Да	1,00
§ Не	0,00
14) Какви са формалните задължения на Комисията спрямо правителство-то?	
§ Няма	1,00
§ Представяне на годишен доклад, само за информация	0,67
§ Представяне на годишен доклад за одобрение	0,33
§ Комисията е длъжна да се отчита	0,00
15) Какви са формалните задължения на Комисията спрямо парламента?	
§ Няма	1,00
§ Представяне на годишен доклад, само за информация	0,67
§ Представяне на годишен доклад за одобрение	0,33
§ Комисията е длъжна да се отчита	0,00
16) Кой друг освен съда може да отменя решенията на Комисията, които са от нейна изключителна компетентност?	
§ Няма	1,00
§ Специализиран орган	0,67
§ Правителството, с някои ограничения	0,33
§ Правителството, безусловно	0,00

Таблица 5. Финансова и организационна независимост

D) Финансова и организационна независимост	
17) Кои са източниците на финансиране за дейността на Комисията?	
§ Външни източници	1,00
§ Държавният бюджет и други източници	0,50
§ Правителството	0,00
18) Кой контролира бюджета?	
§ Комисията	1,00
§ Сметната палата или съдът	0,67
§ Комисията и правителството	0,33
§ Правителството	0,00
19) Кой решава за вътрешната организационна структура на Комисията?	
§ Комисията	1,00
§ Комисията и правителството	0,50
§ Правителството	0,00

20) Кой отговаря за политиката относно назначенията в Комисията?	
§ Комисията	1,00
§ Комисията и правителството	0,50
§ Правителството	0,00

Таблица 6. Регулаторни компетенции

E) Регулаторни компетенции	
21) Кой е отговорен за регулирането на енергийния сектор?	
§ Само Комисията	1,00
§ Комисията и друг независим орган	0,75
§ Комисията и парламентът	0,50
§ Комисията и правителството	0,25
§ Комисията има само консултативни правомощия	0,00

Таблица 7. Средни стойности

Средни стойности	
A) Статус на Председателя на агенцията	
B) Статус на членовете на Комисията	
C) Отношения с изпълнителната и законодателната власт	
D) Финансова и организационна независимост	
E) Регулаторни компетенции	
Общо	

5. ИЗМЕРВАНЕ НЕФОРМАЛНАТА НЕЗАВИСИМОСТ НА ДКЕВР

В настоящото изложение е представено извършеното емпирично измерване на формалната независимост за ДКЕВР, като се използва индексът на Гиларди, описан в предишната част на доклада.

Петте основни измерения на регулаторната независимост за ДКЕВР са представени в табл. 8–12. Всеки индикатор може да приема стойности от 0 (най-ниска) до 1 (най-висока). В конкретния случай за ДКЕВР, индикаторите се определят според текстовете на Закона за енергетиката, приет от Народното събрание на Република България, както и според Устройствения правилник на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране, приет от Министерски съвет.

Средните стойности за всеки сегмент, както и общата средна стойност за независимостта на ДКЕВР, са представени в табл. 13. Те са изведени като прости средни стойности, без да се дават специфични тегла на никоя от тях.

Таблица 8. Статус на Председателя на агенцията

A) Статус на Председателя на агенцията	**0,59**
1) Мандат	
§ 5 години	0,60
2) Кой назначава Председателя?	
§ Изпълнителната власт, колективно	0,25
3) Предсрочно освобождаване	
§ Само по причини, несвързани с водената политика	0,67
4) Може ли да заема други длъжности във властта?	
§ Не	1,00
5) Мандатът може ли да се подновява?	
§ Да, повече от веднъж	0,00
6) Независимостта му формално ли се изисква?	
§ Да	1,00

Таблица 9. Статус на членовете на Комисията

B) Статус на членовете на Комисията	**0,59**
1) Мандат	
§ 5 години	0,60
2) Кой назначава членовете на Комисията?	
§ Изпълнителната власт, колективно	0,25
3) Предсрочно освобождаване	
§ Само по причини, несвързани с водената политика	0,67
4) Може ли да заемат други длъжности във властта?	
§ Не	1,00
5) Мандатът може ли да се подновява?	
§ Да, повече от веднъж	0,00
6) Независимостта му формално ли се изисква?	
§ Да	1,00

Таблица 10. Отношения с изпълнителната и законодателната власт

C) Отношения с изпълнителната и законодателната власт	**0,92**
1) Независимостта на агенцията заявена ли е формално?	
§ Да	1,00
2) Какви са формалните задължения на Комисията спрямо правителството?	
§ Представяне на годишен доклад, само за информация	0,67
3) Какви са формалните задължения на Комисията спрямо парламента?	
§ Няма	1,00

4) Кой друг освен съда може да отменя решенията на Комисията, които са от нейна изключителна компетентност?	
§ Няма	1,00

Таблица 11. Финансова и организационна независимост

D) Финансова и организационна независимост	**0,38**
1) Кои са източниците на финансиране за дейността на Комисията?	
§ Държавният бюджет и други източници	0,50
2) Кой контролира бюджета?	
§ Комисията	1,00
3) Кой решава за вътрешната организационна структура на Комисията?	
§ Правителството	0,00
4) Кой отговаря за политиката относно назначенията в Комисията?	
§ Правителството	0,00

Таблица 12. Регулаторни компетенции

E) Регулаторни компетенции	**1,00**
1) Кой е отговорен за регулирането на енергийния сектор?	
§ Само Комисията	1,00

Таблица 13. Средни стойности

Средни стойности	
A) Статус на Председателя на агенцията	0,59
B) Статус на членовете на Комисията	0,59
C) Отношения с изпълнителната и законодателната власт	0,92
D) Финансова и организационна независимост	0,38
E) Регулаторни компетенции	1,00
Общо	**0,70**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Емпиричният опит за измерване независимостта на българската Държавна комисия за енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) показва, че постигнатата към момента стойност е 0,70 (от максимална 1,00), което е близо до средните стойности за регулаторните агенции в Европейския съюз.

Възможните подобрения на независимостта са свързани със законодателни промени по всичките 4 области, дефинирани от Гиларди – както за назначаване на Председател и членове, така и по отношение на финансовата

и структурната независимост. Най-добрият показател към момента е свързан с регулаторните компетенции, което показва, че мястото на регулатора в сектора е добре дефинирано и той има правомощията да взема съответните решения самостоятелно, без намесата на други институции.

Следващата стъпка в изследването независимостта на българската регулаторна агенция ДКЕВР трябва да е насочена към измерване на неформалната (де факто) независимост, която не зависи пряко от формалната (де юре) независимост.

Друга необходима стъпка е подробна съпоставка на отделните измерители в индекса на Гиларди за ДКЕВР и други агенции в ЕС, така че да се набележат необходими законодателни и нормативни реформи, които да подобрят още повече независимостта на българската регулаторна агенция.

ЛИТЕРАТУРА

Гиларди, Ф. (2002). Доверие в политиките и делегиране към независими регулаторни агенции: сравнителен емпиричен анализ. – *Journal of European Public Policy,* 9:6, 873–893.

Гиларди, Ф., М. Магети. (2010). Независимост на регулаторните агенции. Ръководство за регулиране. Cheltenham, Edward Elgar.

Елман, Ф. (1970). Federal Trade Commission, САЩ – Регулаторният процес. Лична гледна точка – Доклад пред американската юридическа асоциация, секция „Антитръст“. Мисури, Сейнт Луис.

Пиърс, Р., С. Шапиро, П. Веркил. (2009). Административно право и процес, 5-то издание, глава 4.4.1 b, с. 101, Foundation Press.

Тачър, М. (2002). Регулиране след делегиране: независими регулаторни агенции в Европа. – *Journal of European Public Policy,* 9:6, 954–972.

Постъпила на 06.08.2012 г.